

Gəncliyə dövlət qayğısı gələcək uğurlara hesablanıb

Ötən illər ərzində respublikamızda insan kapitalının inkişafı ilə bağlı bir sıra dövlət strategiyaları və dövlət proqramları reallaşdırılıb. Azərbaycan Prezidentinin 2007-ci il 16 aprel tarixli sərəncamı ilə təsdiqlənən "2007–2015-ci illərdə Azərbaycan gənclərinin xarici ölkələrdə təhsili üzrə Dövlət Proqramı" çərçivəsində Azərbaycan Respublikası vətəndaşlarının dünyanın 32 ölkəsinin 350-dən çox ən nüfuzlu ali təhsil müəssisəsində təhsil almaları məqsədilə, ümumilikdə, 3558 təqaüd verilib. Bu Dövlət Proqramının uğurlu icrası nəticəsində gənclərin xaricdə təhsilə cəlbə ölkənin sosial-iqtisadi həyatına, eləcə də insan kapitalının milli sərvətdə payının böyüməsinə, təhsilin məzmun və keyfiyyətinin yaxşılaşmasına, Azərbaycan Respublikası ali təhsil müəssisələrinin akademik potensialının güclənməsinə mühüm təsir göstərib.

Prezident İlham Əliyevin 11 noyabr 2018-ci il tarixli sərəncamı ilə təsdiqlənən "2019–2023-cü illər üçün Azərbaycan Respublikasında ali təhsil sisteminin beynəlxalq rəqabətliyi artırılması üzrə Dövlət Proqramı"nın əsas hədəfi də ən qabaqcıl elmi nailiyyətlərdən, innovativ təlim-tədris texnologiyalarından yararlanaraq, ölkədə yeni nəsillə mütəxəssislərin yetişdirilməsi, ali təhsil sisteminin məzmun və keyfiyyət göstəricilərinin beynəlxalq ikili diplom proqramları ilə müasirləşdirilməsidir.

Dövlət Proqram çərçivəsində 4 ikili diplom proqramının icrasına başlanılıb. Hazırda ABS-ın Corc Vaşinqton Universiteti ilə Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universiteti və "ADA" Universiteti, Bakı Mühəndislik Universiteti ilə Koreya Respublikasının İnha Universiteti, Türkiyənin Ege Universiteti ilə Azərbaycan Dövlət Aqrar Universitetinin ikili diplom proqramları həyata keçirilir. Bu proqramlar üzrə yerli ali təhsil müəssisələrinin akademik potensialının gücləndirilməsi məqsədilə 127 nəfər Azərbaycan vətəndaşının xaricdə ən nüfuzlu universitetlərdə və elm mərkəzlərində doktorantura səviyyəsində təhsili maliyyələşdirilir.

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev "Gənclərin xarici ölkələrin nüfuzlu ali təhsil müəssisələrində təhsil almalarına dair 2022–2026-cı illər üçün Dövlət Proqramı"nın təsdiq edilməsi haqqında" 28 fevral 2022-ci il tarixli Sərəncamı da xüsusi əhəmiyyətə malikdir.

Dövlət Proqramının qısa xülasəsində bu sənədin "Azərbaycan gənclərinin nüfuzlu xarici ali təhsil müəssisələrində təhsil imkanlarının genişləndirilməsi haqqında" Azərbaycan Prezidentinin 2021-ci il 30 sentyabr tarixli Sərəncamının icrasını reallaşdırmaq məqsədilə hazırlandığı diqqətə çatdırılıb. Eyni zamanda, adıçəkilən proqramın əsas məqsədinin gənclərə xarici ölkələrin nüfuzlu ali təhsil müəssisələrində təhsil alma imkanlarının yaradılması, ölkəmizin dayanıqlı inkişafını gerçəkləşdirəcək və global çağırışlara cavab verəcək yeni texnologiyaları çevik mənimsəyən, praktiki

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev ölkəmizin dayanıqlı inkişafını təmin etmək məqsədilə insan kapitalının formalaşdırılması və ondan səmərəli istifadəni əsas prioritet istiqamətlərdən biri kimi daim diqqətdə saxlayıb. Bununla bağlı ilk təşəbbüsləri isə ümum-milli lider Heydər Əliyev irəli sürüb. Dahi şəxsiyyət xaricdə təhsil ənənələrini Azərbaycan müstəqillik qazandıqdan sonra da uğurla davam etdirib.

bilik və bacarıqlara yiyələnən, əmək bazarının tələblərinə cavab verən rəqabətqabiliyyətli, yüksək ixtisaslı peşəkar kadrların hazırlanmasını gerçəkləşdirmək olduğu bildirilib.

Qısa xülasədə, həmçinin proqramın bu sahədə mövcud olan beynəlxalq təcrübə və meyillər nəzərə alınaraq hazırlandığı vurğulanıb. Bu zaman sənəddə sözügedən sahədə müşahidə olunan global trendlərin ölkə potensialına təsirləri qiymətləndirilib, mövcud vəziyyətin təhlili aparılıb, uzunmüddətli dövr üçün strateji baxış formalaşdırılıb, hədəf göstəriciləri və prioritet istiqamətlər, o cümlədən, icra müddətləri göstərilməklə müvafiq tədbirlər, əsas və digər icraçılar, gözlənilən təsirlər, icra mexanizmləri təsbit edilmişdir.

Dövlət Proqramında hər il 400 nəfərdən çox olmamaqla, ümumilikdə, 2 min nəfərədək Azərbaycan vətəndaşının xaricdə nüfuzlu ali təhsil müəssisələrində ali təhsilin bakalavriat və magistratura səviyyələrində təhsil almasının təmin ediləcəyi nəzərdə tutulub.

Proqramda ali təhsilin bakalavriat səviyyəsində təhsil almaq üçün seçimdə beynəlxalq fənn olimpiadaları qaliblərinə üstünlük verilməsi diqqət mərkəzində saxlanılıb. Belə ki, bu amil istedadlı gənclərin dünyanın qabaqcıl ali təhsil müəssisələrindən məzun olaraq ölkəmizin gələcək inkişafına əlavə dəyər yaratmalarını təşviq edəcəyinə hesablanıb. Bununla yanaşı, ali təhsilin magistratura səviyyəsində intellektual səviyyəsi, habelə idarəçilik keyfiyyətləri yüksək olan perspektivli gənclərə və yüksək texnologiyalara əsaslanan

ixtisaslara üstünlük verilməsi isə əmək bazarında müasir bacarıqlara malik ixtisaslı kadrların sayını artırmaq məqsədi daşıyır.

Beləliklə, adıçəkilən proqramın icrası ilə ölkədə daha keyfiyyətli insan kapitalının formalaşmasına və Azərbaycanın beynəlxalq reytinglərdə mövqelərinin əhəmiyyətli şəkildə yaxşılaşmasına şərait yaranacaq, əmək bazarında tələb olunan ixtisas sahələr üzrə peşəkar kadrlar hazırlanacaq, respublikaya qayıdan məzunların ən müasir təcrübə və biliklərdən istifadə edərək göstərəcəkləri fəaliyyət daha da güclənəcək.

Yeri gəlmişkən, bu proqram məzunların məşğulluğunun təmin edilməsi və karyera inkişafının stimullaşdırılması mexanizmlərinin yaradılmasını da şərtləndirəcək.

Onu da qeyd edək ki, neft gəlirlərinin insan kapitalına çevrilməsi strategiyasına uyğun olaraq, proqram Dövlət Neft Fondunun vəsaiti, eləcə də beynəlxalq təşkilatların texniki-maliyyə yardımları, kredit və qrantlar, mülkiyyət formasından asılı olmayaraq xarici və yerli hüquqi şəxslərin, habelə fiziki şəxslərin ianələri hesabına maliyyələşdiriləcək.

"Gənclərin xarici ölkələrin nüfuzlu ali təhsil müəssisələrində təhsil almalarına dair 2022–2026-cı illər üçün Dövlət Proqramı"nın şərtləndirən bir neçə məqama da diqqət yetirək. Bununla bağlı əvvəlcə onu xatırladaq ki, hər bir ölkənin sosial-iqtisadi inkişafı insan kapitalının inkişaf səviyyəsindən asılıdır. Son dövrdə dünya iqtisadiyyatında müşahidə olunan texnoloji dəyişikliklər şəraitində rəqəmsal bacarıqlara malik,

yeni texnologiyaları aktiv tətbiq edə bilən, gələcək illərdə dünyada artan rəqabətə hazır olan yüksək ixtisaslı insan kapitalının formalaşdırılması mühüm önəm daşıyır. Bu məsələdə innovasiyaların rolu xüsusi diqqət çəkir. İnkişaf etmiş ölkələrdə ÜDM-in artımının 80-95 faizi məhz innovasiyaların – yeni texnologiyaların yaratdığı məhsullar, işlər və xidmətlərin hesabına gerçəkləşir. Bu məsələdə rəqəmsallaşmanın tətbiqinin böyük əhəmiyyəti var.

Xatırladaq ki, iqtisadiyyatın rəqəmsallaşdırılması dünyada iqtisadi proseslərin idarə olunmasını, optimallaşdırılmasını, paylaşılmasını və yerləşdirilməsini əsaslı şəkildə dəyişdirir. Bu proses məhsuldarlığı artırır, sahibkarlıq subyektlərini innovativ ideyalara, texnologiyalara, müasir idarəetmə və biznes modellərinə keçməyə təhrik edir və bazarlara yeni çıxış kanalları yaradır.

Onu da deyək ki, bu gün dünya iqtisadiyyatında baş verən dəyişikliklər əmək bazarının strukturuna da ciddi təsir edib və onun çevikliyi artırılıb. Bu isə informasiya-kommunikasiya texnologiyalarının zəruriliyini, Dördüncü Sənaye İnqilabının tələbləri əsasında əmək şəraitini şərtləndirilməsi qarşıya mühüm vəzifə kimi qoyub.

Azərbaycan Prezidentinin 2021-ci il 2 fevral tarixli sərəncamı ilə təsdiq edilən "Azərbaycan 2030: sosial-iqtisadi inkişafa dair Milli Prioritetlər" in dünyada artan rəqabətə davam gətirə bilmək üçün iqtisadiyyatın uzunmüddətli inkişafının müasir və güclü təhsilə arxalanmasına, məhz təhsil vasitəsilə insan kapitalının milli sərvətdə iştirak payının davamlı şəkildə artırılmasına dair müddəaları ölkədə insan kapitalının inkişafı baxımından xüsusi əhəmiyyət kəsb edir. Yaxın perspektivdə əmək bazarında yeni bacarıqlara, yeni ixtisaslara ehtiyac yaranacağı ilə əlaqədar bir sıra ixtisaslar üzrə kadr hazırlığına olan tələbatı qarşılamak üçün xaricdə təhsil proqramlarının reallaşdırılması vacibdir.

Vətən müharibəsində Azərbaycanın əldə etdiyi tarixi qələbə nəticəsində düşməndən təmizlənən ərazilərin bərpası ilə bağlı ən müasir texnologiyalar tətbiqi ilə yaradılacaq infrastrukturun idarə edilməsi üçün yüksək bacarıqlara malik insan kapitalının formalaşdırılması zərurəti də xaricdə təhsil imkanlarının istifadəni aktuallaşdırır.

Bütün bunlarla yanaşı, postpandemiya və yeni strateji dövrün çağırışları, həmçinin inkişaf məqsədləri nəzərə alınmaqla, ölkənin rəqabət və inkişaf sahəsində sürətlə irəliləməsi üçün yüksək intellektual əmiyyətin əsas güc mənbəyinə çevrilməsi, yaradıcı və innovativ düşüncəli gənclərin iqtisadi fəallığı və idarəçilikdə rolu möhkəmlənməlidir. Bu məqsədlə Azərbaycan gənclərinin ölkənin gələcək inkişaf prioritetləri çərçivəsində tələb olunan ixtisas istiqamətləri üzrə qabaqcıl xarici ali təhsil müəssisələrində magistratura və bakalavriat səviyyəsində təhsil üçün əlavə imkanların yaradılması davamlı olmalıdır.

Vaqif BAYRAMOV,
"Xalq qəzeti"